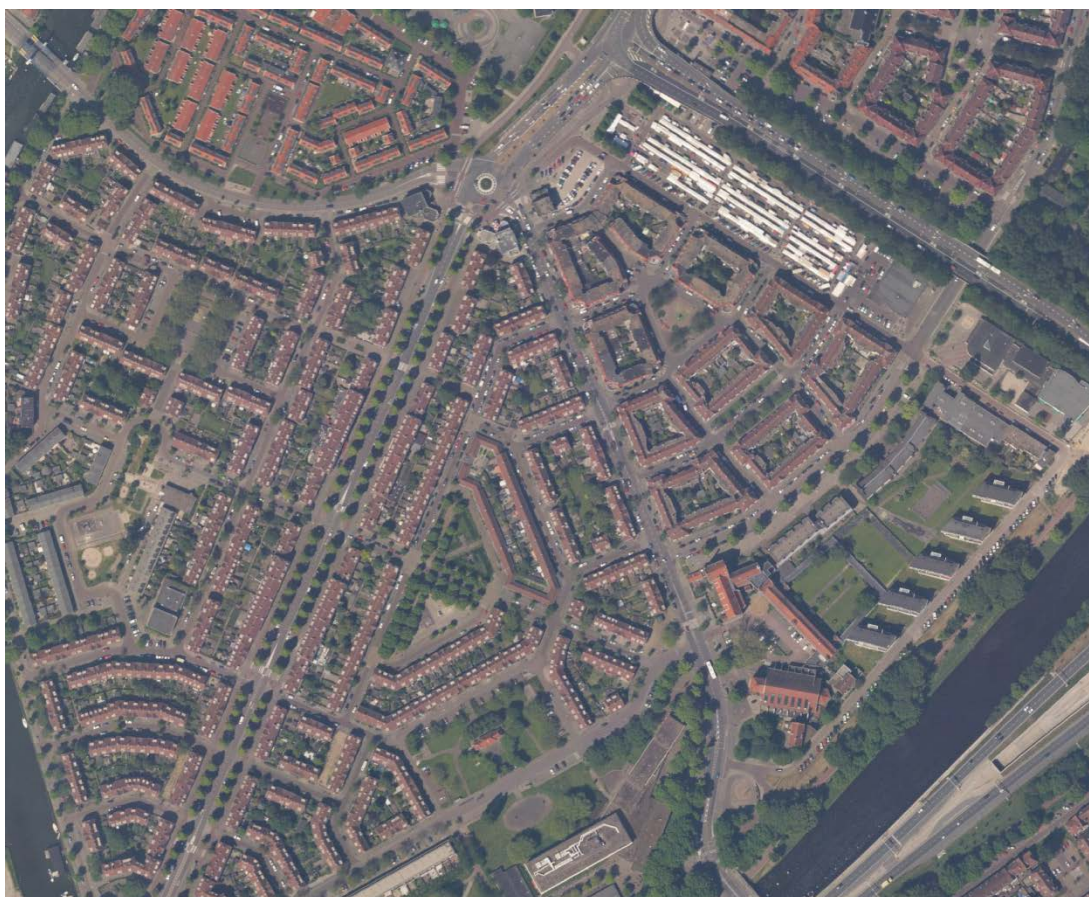

Natuurwaardenonderzoek Mosveld

Gemeente Amsterdam
Dienst Ruimtelijke Ordening

Beleidsteam Stad

Februari 2013

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies	3
2. Inleiding.....	4
3. Kaders	5
4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie.....	6
5. Analyse van de effecten op flora en fauna.....	8
6. Consequenties natuurwetgeving en ontheffing Flora- en faunawet	9
7. Conclusies en aanbevelingen	12

1. Samenvatting en conclusies

Voor de omgeving van het Mosveld in het stadsdeel Amsterdam-Noord wordt bestemmingsplan opgesteld om de bouw van winkels en woningen langs de Johan van Hasseltweg mogelijk te maken. De markt van het Mosveld verdwijnt tijdelijk en komt mogelijk deels terug. Na de herinrichting zal het plein door de aanplant van bomen een groener karakter krijgen. De markt komt in tijdelijk in zijn geheel en op den duur waarschijnlijk deels langs de Van der Pekstraat. Hiervoor zullen de moerascipressen langs de straat zullen worden gekapt. Hiervoor in de plaats zullen er iepen worden geplant.

In dit natuurwaardenonderzoek is nagegaan wat de consequenties vanuit de natuurwetgeving voor het plan zijn. De conclusies zijn:

- Dat de natuurwaarden van het Mosplein niet hoog zijn;
- Dat er wel door Flora- en faunawet beschermde soorten (vogels) voorkomen, maar dat door met de broedtijd rekening te houden bij de planning van werkzaamheden overtredingen van de Flora- en faunawet kunnen worden voorkomen;
- Dat de aanwezigheid van vleermuizen nog onderzocht moet worden;
- Dat wanneer er vleermuizen aanwezig zijn er aangetoond kan worden dat de functies voor vleermuizen in stand blijven, omdat er voldoende alternatieven in de omgeving zijn en dat er bomen van betere kwaliteit terugkomen;
- Dat het voorkomen van andere beschermde soorten onwaarschijnlijk is.

Fig.1 Plankaart van het Mosveld en omgeving en de Van der Pekstraat

2. Inleiding

Het project

Het bestemmingsplan voor het plangebied Mosveld maakt een aantal nieuwe ontwikkelingen mogelijk. In deze natuurtoets wordt onderzocht welke consequenties er vanuit de natuurwetgeving kunnen zijn voor het bestemmingsplan.

Werkwijze

Dit natuurwaardenonderzoek behandelt eerst de wettelijke- en beleidskaders. Daarna volgt een beschrijving van het plangebied en de omliggende gebieden, met een inventarisatie van de soorten die er voorkomen dan wel verwacht kunnen worden. Vervolgens worden de mogelijke effecten van ingrepen op de aanwezige gebieden en soorten beschreven. Tenslotte wordt beoordeeld of er omstandigheden zijn, waarbij maatregelen nodig zijn of een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet aangevraagd moet worden en onder welke voorwaarden een ontheffing naar alle waarschijnlijkheid verkregen kan worden. Het plangebied is op 19 januari 2013 bezocht. Voor het waarnemen van broedende vogels was het geen geschikt moment.

Eerder onderzoek

Gegevens over het voorkomen van soorten worden sinds 1990 bijgehouden in de 'Ecologische Atlas Amsterdam'. De grotere groengebieden worden regelmatig geïnterviewd, ook in de directe omgeving van de Gemeente Amsterdam. De soortgroepen waarvan de gegevens worden bijgehouden zijn: zoogdieren; broedvogels; reptielen; amfibieën; vissen; kreeftachtigen; dagvlinders; sprinkhanen; krekels en libellen. Locaties van roepende rugstreeppadden worden elk jaar in kaart gebracht. In 2004 en 2005 zijn alle kolonies huismussen in de openbare ruimte van Amsterdam geïnterviewd.

Fig. 2 De Van der Pekstraat met midden op de foto een nest hoog in de boom (waarschijnlijk een ekster nest)

3. Kaders

Wettelijke kaders	
Natuurbeschermingswet (1998) - Natura-2000 (Gebiedsbescherming)	Onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) zijn gebieden aangewezen die onderdeel uitmaken van de Europese ecologische hoofdstructuur, de Natura 2000 gebieden genaamd. Indien een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt in of in de nabijheid van een Natura 2000 gebied moet worden onderzocht of de ontwikkeling de kwaliteit van het gebied kan verslechteren of verstoren. Indien het bestemmingsplan de kwaliteit van een Natura 2000 gebied kan verslechteren of verstoren dient er een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet te worden aangevraagd.
Flora- en faunawet en gedragscode (soortbescherming)	In april 2002 is de Flora- en faunawet (Ffwet) van kracht geworden. Op grond van deze wet zijn vrijwel alle in het wild en van nature in Nederland voorkomende dieren, beschermd. De Ffwet bevat verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dier- en plantensoorten, hun nesten, hollen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfsplaatsen. Bij vrijwel alle ingrepen moet met door Flora- en faunawet beschermde soorten rekening worden gehouden. De beschermde soorten zijn met behulp van tabellen onderverdeeld in verschillende niveaus van bescherming. In Amsterdam is er sinds 2009 een gedragscode Flora- en faunawet voor het zorgvuldig handelen bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer en onderhoud. De gedragscode is van toepassing op alle plannen en projecten die in opdracht van of door de gemeente Amsterdam worden voorbereid en uitgevoerd. Met deze gedragscode is een ontheffingsaanvraag voor een aantal soorten niet nodig.
Beleidskaders	
Ecologische Hoofdstructuur (landelijk en provinciaal beleid)	Voor heel Nederland zijn natuurgebieden met verbindingszones vastgelegd. Dit noemen we de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. Na realisatie is de structuur uiteindelijk grensoverschrijdend, zodat diersoorten zich vrij kunnen bewegen en vermengen over Europa. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de EHS dient gecompenseerd te worden volgens in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vastgelegde regels.
Rode lijstsoorten (landelijk beleid)	Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk in aantal achteruitgaan. Voor het Ministerie van LNV zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode-lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen.
Hoofdgroenstructuur (Amsterdams beleid)	In de structuurvisie van Amsterdam 2040 (vastgesteld in 2011) is de hoofdgroenstructuur opgenomen. Voor functiewijzigingen, die buiten de vastgelegde kaders vallen moet advies worden gevraagd aan de Technische Advies Commissie Hoofdgroenstructuur. Eventuele wijzigingen kunnen aan de Gemeenteraad worden voorgelegd.
Ecologische structuur (Amsterdams beleid)	Een uitwerking van de "Structuurvisie 2040" is een ecologische visie. Deze is in juli 2012 door de Gemeenteraad vastgesteld. De bijbehorende kaart laat de ecologische structuur zien, zoals die door dieren wordt gebruikt. In de structuur is een aantal knelpunten onderkend. De ambitie is om deze barrières voor dieren weg te nemen. Het uitgangspunt van het beleid is dat plannen niet mogen leiden tot verzwakking van de ecologische structuur die in deze visie staat omschreven, bijvoorbeeld doordat er extra barrières ontstaan.
Groenstructuur van stadsdeel Amsterdam-Noord Natuureffectrapportage stadsdeel Amsterdam-Noord Ontwikkelingsplan natuur in de stad Amsterdam-Noord (Beleid stadsdeel Amsterdam-Noord)	Stadsdeel Amsterdam-Noord heeft in een aantal nota's haar ambitie met betrekking tot groen en groenstructuur in het stadsdeel vastgelegd. Het streven van het stadsdeel om het aanwezige groen zoveel als mogelijk te behouden en de (natuur-)kwaliteit van het groen te vergroten.

4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie

Omgeving plangebied

Het plangebied ligt in het stadsdeel Amsterdam-Noord vlakbij het IJ en bijna tegen het Florapark aan. Het wordt aan de noordkant begrensd door de Johan van Hasseltweg.

Het plangebied

Van der Pekstraat

Aan de weerszijden van de Van der Pekstraat staan rijen moerascipressen, dicht op elkaar.

Aan het begin van de straat zijn er twee eenvoudige nesten in de bomen zichtbaar. De nesten bevinden zich vlak bij elkaar en zijn waarschijnlijk van houtduiven. Verderop in de straat bevinden zich vier nesten hoog in de bomen. Gezien de hoogte en de bouw zijn het waarschijnlijk eksterne nesten. Mogelijk van één of twee eksterparen.

De huizen langs de Van der Pekstraat hebben pannen daken. Op zich zijn dit geschikte broedplaatsen voor huismussen. Er is echter geen verdere dekking in de straat. Huismussenkolonies in de straat, die ook gebruik kunnen maken van de moerascipressen in de straat, zijn dus onwaarschijnlijk en in het verleden ook nooit waargenomen. Nesten van gierzwaluwen onder de pannen zijn wel mogelijk, maar voor gierzwaluwen hebben de bomen in de straat geen speciale functie.

Mosplein

Op de kop van het Mosplein staan in totaal 13 bomen in bakken. In de bakken groeit verder klimop en er staan een paar struiken. Waarschijnlijk staan er ook vaste planten in. De bomen zijn niet al te hoog, er zijn geen nesten en geen holtes. Het is niet waarschijnlijk dat er vogels in deze bomen broeden. De bakken staan geïsoleerd op het plein en zijn vanaf het talud moeizaam bereikbaar voor grondgebonden dieren. Mede door de opstaande rand is de kans klein dat dieren hier dekking zoeken. Hooguit een enkele bosmuis kan hier worden aangetroffen. De ondergroei is wel geschikt voor enkele vogelsoorten. Heggenmus, lijster en merel zouden er in kunnen broeden. Een heggemus was in ieder geval in januari al te horen.

Onder de weg bevinden zich een paar gebouwen: een café en opslagplaatsen van de markt. Mogelijke invliegopeningen voor vleermuizen zijn niet zichtbaar.

Mosveld

Het talud van de Johan van Hasseltweg is aan beide zijden dichtbegroeid met diverse boomsoorten en wat struiken, alle bladverliezend. In het talud aan de zijde van het Mosveld was één nest zichtbaar. Het was onduidelijk door welke soort dit nest gebruikt was. Vanuit het Florapark is het talud bereikbaar voor grondgebonden soorten. Kleine zoogdieren als egels en muizensoorten kunnen zich langs het talud verplaatsen. De Wingerdweg vormt hierbij een lastige oversteek. Het begroeide talud kan dienst doen als vliegroute voor vleermuizen. De bomen op het talud zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Er zijn geen holtes, daarvoor zijn de bomen te klein. Alle gebouwen in de omgeving zijn in potentie geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

De huizen langs het Mosveld hebben pannen daken, geschikt als broedplaats voor huismussen. Er is op het Mosveld echter geen enkele dekking voor mussen. In het verleden zijn ook hier geen broedende groepen huismussen aangetroffen.

Bij onderzoek in 2012 waren er aanwijzingen dat er een kolonie vleermuizen in de buurt verbleef. In de Clematisstraat is een groep gewone dwergvleermuizen waargenomen, die een luchtkoker binnenvloog. Verder naar het noorden in de Hazelaarstraat is dit ook gezien. Waarschijnlijk gebruikt deze groep het talud aan de noordkant van de Johan van Hasseltweg als vliegroute en foerageren de vleermuizen in de buurt en vooral in het Florapark.

Ecologische verbinding

Via het Noorderpark is er langs het groen langs het Noordhollandschkanaal een verbinding tussen een aantal groengebieden en Waterland. Grondgebonden dieren kunnen via het talud van de Johan van Hasseltweg het plangebied bereiken. Soorten die in het talud zouden kunnen voorkomen zijn bosmuis en egel. Gezien de barrièrewerking van de Wingerdweg worden er geen andere soorten verwacht.

Inventarisatie: aangetroffen en verwachte soorten

Zoogdieren

In het talud van de Johan van Hasseltweg zouden bosmuis en egel kunnen worden aangetroffen.

Vleermuizen

In 2012 zijn er verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen ten noorden van het plangebied aangetroffen. Mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen zijn er ook in de woningen rond het Mosveld en aan de Van der Pekstraat. Verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen zijn niet aannemelijk. Er zijn geen geschikte holtes en voor de soorten die in bomen verblijven is de omgeving ongeschikt.

Wel mogelijk is:

- Dat vleermuizen het talud van de Johan van Hasseltweg en de bomen langs de Van der Pekweg als vliegroute gebruiken;
- Dat vleermuizen het talud van de Johan van Hasseltweg als foerageergebied gebruiken;
- Dat de moerascipressen in de Van der Pekstraat door baltende vleermuizen gebruikt worden.

Amfibieën, reptielen en vissen

In de NDFF staat in 1971 nog de waarneming van een ringslang vermeld. Nu is er door het ontbreken van water voor vissen, amfibieën en reptielen geen leefgebied.

Broedvogels

Algemene vogelsoorten als ekster, houtduif, halsbandparkiet, merel, heggenmus en winterkoning kunnen worden verwacht. Ekster en houtduif kunnen in de straatbomen langs de Van der Pekstraat en in bomen in het talud van de Johan van Hasseltweg broeden. Het is mogelijk dat halsbandparkieten in boomholtes hun nest maken. Merel, heggenmus en winterkoning kunnen in dichte struiken in de boombakken op het Mosplein of in de dichte struiken op het talud van de Johan van Hasseltweg broeden.

Flora

Beschermde flora wordt niet verwacht.

Fig. 3 Bomen in bakken op de kop van het Mosveld

5. Analyse van de effecten op flora en fauna

Het plan

Het groen aan de zuidkant van de Johan van Hasseltweg verdwijnt. Alle bomen worden gekapt. Er komen open boomrijen voor in de plaats. Net ten zuiden van de weg komen woningen met voortuinen. Parkeermogelijkheden komen op de daken van de winkels. Er komen groene daken door middel van voortuinen op de daken van de winkels.

In de marktstraat komen extra bomen, op het plein komen ook extra bomen. Bomen op de kop van het plein (in betonnen bakken) verdwijnen.

De begroeiing aan de noordzijde van de Johan van Hasseltweg blijft.

De moerascipressen in de Van der Pekstraat verdwijnen in verband met een andere inrichting om ruimte te maken voor de markt. Er komen iepen voor in de plaats.

Mogelijke effecten

Het plan kan een tijdelijk negatief effect hebben op mogelijke functies voor vleermuizen. Om vast te stellen of dit daadwerkelijk zo is zal eerst onderzocht moeten worden of er vleermuizen gebruik maken van het groen langs de Johan van Hasseltweg en langs de straatbomen van de Van de Pekweg.

Fig. 4 Het Mosveld: stenig en kaal

6. Consequenties natuurwetgeving en ontheffing Flora- en faunawet

Gebiedsbescherming

Fig.5 Natura2000-gebieden

Het plan bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszones. IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske en Markermeer en IJmeer zijn de meest nabijgelegen Natura2000-gebieden (op vier tot vijf kilometer van het plangebied). Negatieve effecten op deze gebieden worden gezien de aard van de ontwikkelingen niet verwacht.

Fig. 6 Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen deel uit van de EHS (Ecologische Hoofdstructuur); gebieden van de EHS liggen in Waterland.

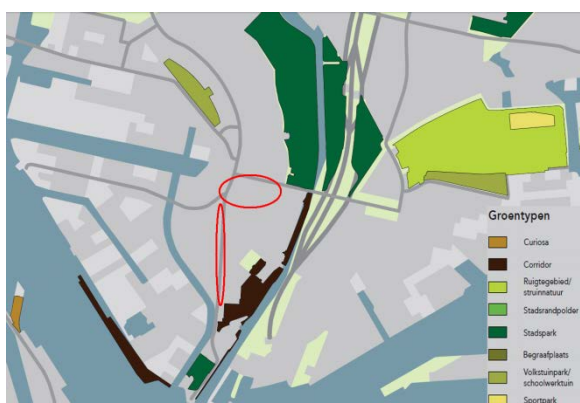

Fig. 7 Hoofdgroenstructuur

Het plangebied ligt niet in de Hoofdgroenstructuur van Amsterdam (HGS). De ontwikkelingen hebben hier geen effect op.

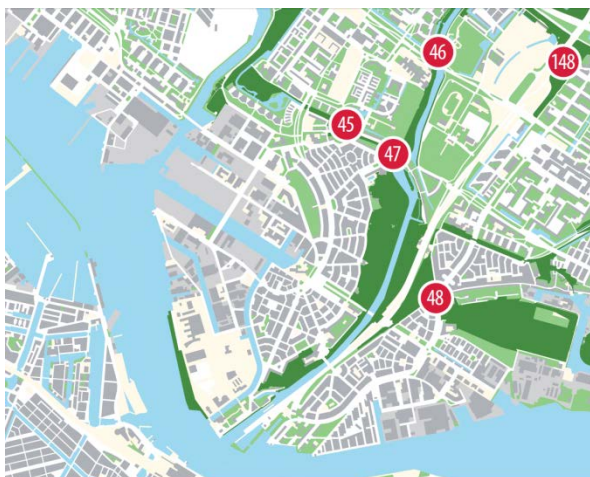

Fig. 8 Ecologische structuur Amsterdam

De ontwikkeling van het Mosplein heeft geen effecten op de Ecologische structuur van Amsterdam.

Soortbescherming

Broedvogels

Voor de broedvogels in het gebied geldt, dat de nesten gedurende de broedtijd zijn beschermd, maar daarbuiten niet. Ontheffing voor broedende vogels wordt niet verleend, omdat het in de regel goed mogelijk is om verontrusting in het broedseizoen te voorkomen. In de gedragscode van de Gemeente Amsterdam

(http://www.amsterdam.nl/publish/pages/123284/gedragscode_flora_en_fauna_amsterdam_.pdf) staat voor een aantal vogelsoorten een natuurkalender ; hieruit valt af te leiden in welke periode het beste gewerkt kan worden. Dit is voor wat de broedvogels die verwacht kunnen worden betreft van 1 september tot eind februari.

Vleermuizen

Gezien de nabijheid van geschikte verblijfplaatsen in gebouwen is er een kans dat er vleermuizen in het plangebied foerageren of het groen als vliegroute naar foerageergebied (bijvoorbeeld het Noorderpark) gebruiken.

Alle vleermuissoorten worden streng door de Flora- en faunawet beschermd (Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn).

Om de aanwezigheid van vleermuizen vast te stellen is er nader onderzoek nodig.

Hierbij moet onderzoek gedaan worden naar:

- het gebruik van de begroeiing van het talud van de Johan van Hasseltweg als foerageergebied of als vliegroute;
- het gebruik van de straatbomen langs de Van der Pekstraat als vliegroute;
- baltsplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis in bomen.

Bij nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen moet het vleermuizenprotocol worden gevolgd. In de praktijk zal dit betekenen dat er vier keer per seizoen (van april tot half oktober) in de late avond of vroege ochtend gespecialiseerd onderzoek zal moeten worden gedaan met batdetectoren. Twee maal naar eventueel gebruik van foerageergebied en tweemaal naar baltsplaatsen in bomen. Het vleermuizenprotocol is te vinden op:

<http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/items/vleermuisprotocol-2013-uitgebracht.aspx> (Het protocol wordt jaarlijks aangepast).

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat er vleermuizen zijn moet er volgens de Flora- en faunawet gehandeld worden. Bij verlies van functies zal er een ontheffing van artikel 11 van de Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd.

In de aanvraag zal moeten worden aangetoond dat de functionaliteit van de vaste rust – en verblijfplaatsen behouden blijft. Dat kan door:

- aan te tonen dat er alternatieve vliegroutes voor vleermuizen zijn, bijvoorbeeld langs de noordkant van de Johan van Hasseltweg en dat de route langs de Van der Pekstraat in stand blijft, omdat er weer nieuwe bomen worden aangeplant, bomen met meer kwaliteit voor vleermuizen (iepen);
- aan te tonen dat er voldoende goed foerageergebied in de omgeving is en dat door de aanplant van bomen op het Mosveld de foerageermogelijkheden voor vleermuizen toenemen.

Zorgplicht

Voor alle soorten, ook niet-beschermd, geldt bij voorbereiding en uitvoering van werkzaamheden de zorgplicht. Dat betekent dat door zorgvuldig te werken zoveel mogelijk schade aan diersoorten moet worden voorkomen. Dit kan door bij de planning en bij de uitvoering van werkzaamheden rekening te houden met de aanwezige soorten. Door bijvoorbeeld werkzaamheden vanaf één kant uit te voeren worden dieren in de gelegenheid gesteld om te vluchten. Eventueel aanwezige kleine zoogdieren kunnen in de richting van het Noorderpark gedreven worden.

Fig. 9 Begroeiing op het talud van de Johan van Hasseltweg

7. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De natuurwaarden in het plangebied zijn niet hoog. Er komen wel door Flora- en faunawet beschermde soorten voor. In bomen en struikgewas nestelende vogels kunnen in ieder geval worden verwacht. Door bij de planning van werkzaamheden aan het groen rekening te houden met het broedseizoen van de aanwezige vogels wordt overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen.

Het is mogelijk dat vleermuizen langs de bomenrijen in de Van der Pekstraat of langs de begroeiing aan de zuidkant van de Johan van Hasseltweg vliegen. Om dit uit te sluiten of aan te tonen is nader onderzoek nodig. Indien er vleermuizen worden aangetroffen kan worden aangetoond dat er in de nieuwe situatie geen functies verloren gaan, omdat er een betere kwaliteit bomen terugkomt en dat er voldoende alternatieven in de omgeving zijn.

Aanbevelingen

Aanbevolen wordt om een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin:

- De periode van het jaar waarin de werkzaamheden uitgevoerd moeten worden;
- Op welke wijze werkzaamheden uitgevoerd moeten worden;
- Wat er gedaan moet worden als er een beschermde soort wordt aangetroffen.

In de te bouwen woningen zomer- en winterverblijven voor vleermuizen in te bouwen (zie de brochure Vleermuisvriendelijk bouwen van de zoogdiervereniging voor de technische mogelijkheden).

Fig.10 Het Mosveld in noordwestelijke richting